र० नं० ३

श्लोक २३८ नं० १५६६

अथ ज्योतिर्निर्णयसारप्रारम्भः

ति० ॐ श्रीमन्महागणाधिपतये नमः ॥ अनाद्यनंतमद्वैतं जगत्संस्थि ति०
१ तिनाशयोः ॥ उत्पादस्य च कर्त्तारं नौमि कालं रघूत्तमं ॥ १ ॥ त
स्यैवावधिविज्ञानमिदं युगमन्वंतरादयः ॥ निर्णेतव्यास्ततो कर्मा-
नुपयोगि च तोधुवं ॥ २ ॥ वर्षादयस्तु तद्भेदाः कर्मांगत्वविधा
नतः ॥ निर्णेतव्या इति प्राप्ते निर्णयः स्पष्ट उच्यते ॥ ३ ॥ चांद्रसा
वनसौरैस्तु भेदैः संवत्सरस्त्रिधा ॥ मासभेदेन भिन्नोयामिति
ज्योतिर्विदो ब्रुवन् ॥ ४ ॥ बार्हस्पत्यो ष्यतादत्र इति भेदो परे जगुः
एवं हि पंचधा भिन्नं वत्सरं प्रवदंति ते ॥ ५ ॥ षष्टिप्रकारभिन्नस्तु
तत्राद्यो वत्सरो मतः ॥ ज्योतिःशास्त्रप्रसिद्धाभिः संज्ञाभिः प्र
भवादिभिः ॥ ६ ॥ प्रभवादयो ये ते षु पंचभिः पंचभिर्युगं ॥ वर्षै १

त्रैयं चांद्रश्चैवं तदुक्ताः पंचवत्सराः ॥ ७ ॥ संपूर्वः परिपूर्वश्च इदापू
र्वोनुपूर्वकः ॥ इत्यूर्वो वत्सरश्चैताः संज्ञा तेषां क्रमात् स्मृताः
॥ ८ ॥ चांद्रस्तु वत्सरश्चैव शुक्लप्रतिपदादिकः ॥ फाल्गुनोमा
सि दर्शान्तो तिथियुक्तस्तिलकादिके ॥ ९ ॥ षष्ट्युत्तरशतानीवि
त्रीण्यहोरात्राणि सावनः ॥ वत्सरो विनियोगोस्य सत्राद्य
श्रुतिबोधितः ॥ १० ॥ मेषसंक्रमणादिः स्यान्मीनसंक्रमणां
तिकः ॥ सौरस्तु वत्सरो ज्ञेयः स्वजन्मादिव्रतेष्वयं ॥ ११ ॥ स
क्तः षष्ट्यधिकानि त्रीण्यहोरात्राणि वत्सरः ॥ बार्हस्पत्यो नियुक्तो
यस्तातादौ गौतमीजले ॥ १२ ॥ चांद्रो विंशत्यधिकानि शतानि त्री
णि तानि तु ॥ नाक्षत्रो वत्सरो ज्योतिःशास्त्रे स उपयुज्यते ॥ १३ ॥

तिथि २

॥ सौरमेव समादिष्टमयनं तु लनत्रयं ॥ इति रसोत्तरभेदेनाद्वि
धा तन्नवनीमिः स्मृतं ॥ १४ ॥ ऋतुर्मासद्वयात्मा स चांद्रसौरप्र
भेदतः ॥ भिद्यते विविधयुक्तोऽयमाधानादिषु कर्मसु ॥ १५ ॥ व
संताद्यो भवेद्भेदैः सौरचांद्राभिन्नोऽद्विधाप्ययं ॥ वसंतादृतुर्न वमधान्त्र
चैत्रादिमासयुग्मतः ॥ १६ ॥ ज्ञेयाः षड्मधवः प्राकुरिति श्रुति
निदर्शनात् ॥ मीनमेषादियुग्माद्वा मेषवृषभयुग्मतः ॥ १७
॥ सौराः क्रमाद्वसंताद्या इति बोधायनेरितं ॥ मासो भिन्न
श्चतुर्धा तु चांद्रः सौरस्तु सावनः ॥ १८ ॥ नाक्षत्र इति चांद्रस्तु
सितादिपक्षयुग्मतः ॥ कृष्णादिपक्षयुग्माद्वा चांद्रो मासस्त
न्नीत्तरे ॥ १९ ॥ विधा इति रामनन्तपितांगीकुर्वंति तथा ॥

ति.

सौरस्तु संक्रमाद्दासंक्रांति प्रोक्त स्तु सावनः ॥२०॥ त्रिंशद्दिनात्म
कः प्रोक्तो ब्रह्मसिद्धांतकर्तृभिः ॥ मासश्चित्यादिशुक्लांतास्पष्टयावद्
गतिभास्करः ॥२१॥ तावन्मात्रमासस्याद्विस्पष्टधर्मोक्तितः ॥ तरो
संक्रांतिरहितो मासो भवेन्नामेकवत्सरे ॥२३॥ तत्राद्यो व्यवहा
र्यः स्यात्सर्वमासस्य संज्ञया ॥ संसर्पइतिनाम्नापि उत्तरस्त्वधि
मासकः ॥२४॥ मलिम्लुचो पि संज्ञेयो नाम्ना कर्मसु गर्हितः ॥ पू
र्वाधिमाससमारभ्य गते द्वात्रिंशमासके ॥२५॥ दिनैः षोडशभि
मिर्द्वि घटिभिः सह सो भवेत ॥ संक्रांतिद्वययुक्तस्तु मासो ज्ञे
यः क्षयाभिधः ॥२६॥ बृहस्पतिरस्वेनापि नाम्ना वाच्यो भवे
दयं ॥ कार्तिकप्रभृतिष्वेव भवेत्त्रिषु क्षयाभिधः ॥२७॥ तत्रमार

*संक्रांतिरहितो मासश्चांद्रः स्यादधिमासकः ॥२२॥ व्यवहार्यः समस्तस्य नाम्ना ... स्पष्टाविनः ॥ ५ पं. ४

तह्लायामपि भोजनाभाव- । एकादश्यां द्वयाह भोजना न्सवः । भार्यायाः श्राद्धे पंदिवसे सर्वत्र विघ्नस्मरणमग

तिथि
३

मध्यंतस्याह्वर्षे संक्रांतिवर्जितं स्माधिक क्षयसंसर्पा व्ह्वयोपि ति॰
तिं दिनावुधैः ॥ २८ ॥ ज्योतिः शास्त्रोदितेकार्ये विवाहोपनय
द्विको ॥ श्रौतेस्मार्तेच शुद्धौ सः क्षयसंसर्पसंज्ञको ॥ २९ ॥ तिंघो
धिमासएवस्यादितिमाधवभाषितं ॥ श्रौतेस्मार्तेखिलेतिं
थावुभावपि क्षयाधिकौ ॥ ३० ॥ कालस्यामलरूपत्वादिति र
हेमाद्रिसंमतं ॥ तत्रवर्ज्यंतु निर्णीयतेनिबंधे श्योमनीषि
भिः ॥ ३१ ॥ नेहप्रतन्यतेतद्धि ग्रंथविस्तरभीतितः ॥ मासा
र्द्धं पदप्रमारव्यातः पक्षःसप्रभेदतः ॥ ३२ ॥ द्विधेंदुवृद्धियु
क्शुक्लः कृष्णस्तु विदुक्षयान्वितः ॥ चांद्रः सौरः सावनश्च न
क्षत्र इति भेदतः चतुर्दादिवसः प्रोक्तो विस्तुधर्मोत्तरोक्तितः

॥२३॥ तिथ्या परिमितः कालो दिवसश्चांद्र उच्यते ॥ राशित्रिंशां
शभाक् यावत्सूर्यः सौरः स उच्यते ॥२४॥ नाडीषष्ठिमितः
कालः सावनः स निगद्यते ॥ चंद्रोपभोग्यनक्षत्रावधिर्नक्ष
त्र उच्यते ॥२५॥ नाक्षत्रो दिवसे स्याह्नः पूर्वाह्णो मध्यपराह्नकः
॥ पूर्वो द्वौ प्रहरौ तत्र पूर्वाह्नः स्मृतिदृप्रतिनात् ॥२६॥ अपरौ
प्रहरौ द्वौ तु अपराह्नः प्रकीर्तितः ॥ दिवसस्यान्तरीयौ प्र
प्रहरौ विनिगद्यते ॥२७॥ पूर्वाह्नस्त्वथ मध्याह्नो त्वपराह्
ह्नस्तृतीयकः ॥ भेदाह्यत्रयपरे प्रोक्तास्त्रितानतः पंचधापराह्नः प्र
कीर्तितः ॥२८॥ पूर्वाह्नस्त्वथमध्याह्नो त्वपराह्नस्तथैव तः
परः ॥ सायाह्नस्त्विति चत्वारो दिवा प्रार्हतिवापरे ॥२९॥ सा

तिथि ऽर्द्धप्रहरमात्रंतु पूर्वाह्णोविनिगद्यते॥ततःप्रहरमात्रंतु मध्याह्नःप्रकीर्ति निर्ण॰
४ तः॥४०॥अपराह्णस्ततोयामाऽर्द्धंसायाह्नोयाममात्रकः॥इतिचतुर्वि
धस्याह्नोलक्षणंप्राहुर्गोभिलः॥४१॥प्रातःसंगवमध्याह्नोत्त
पराह्णस्तत्परःपरः॥सायाह्नइतिपंचाशुःसौनयरविवृधाजग॥
४२॥त्रिमुहूर्त्तोभवेत्प्रातस्त्रिमुहूर्त्तस्तुसंगवः॥मध्याह्नस्त्रिमु
हूर्त्तःस्यात्त्रिमुहूर्त्तोपराह्णकः॥४३॥सायाह्नस्त्रिमुहूर्त्तःस्यात्परा—र
वचोवलात्॥प्रत्येकंतुपंचदशधाघ्निर्वादिवसस्मृतिरे॥४४॥प्रा
योविधिनिषेधाहिप्रवर्त्तन्तेहिपंचधाविभागमुपजीव्यैवत
न्नद्वित्र्यादिवृक्षतं॥४५॥विशेषवचनोविधेर्ह्वादिकल्पनात्कवि
दैवतप्रातिपत्त्रिणयेचैतदब्रवीत्माधवस्फुटं॥४६॥स्थूलं

स्थूलंविभागेण — — — घाः प्रयास्यत्तो हेमाद्रिस्तत्र दि[illegible]पर्वतः
त्रिरात्रिनाप्याम[illegible]युक्तितः ॥४७॥ एवंवर्षादि निर्णीतं तिथिवेधो
धुतो ध्यते ॥ तत्रपैठीनसिः प्रोक्तसामान्येवेधईदृशः ॥४८॥
त्रिमुहूर्त्तान्यूनतिथ्यास्सूर्योदय प्रवृत्तया ॥ विद्धापरतिथि
र्ज्ञेया न्यूनत्वानानाविध्यते ॥४९॥ मुहूर्त्तत्रितयान्यूना सूर्यास्तम न
यगामिनी ॥ पदापिवेधि — ज्ञेयापूर्वस्याइति निर्णयः ॥५०॥
सायंकालेपि वाप्येतः पूर्वांश्मपि पदातिथिः ॥ वेध्यापित्रिमुह
हूर्त्तैर्विभाधवार्योब्रवीदिदं ॥५१॥ द्विमुहूर्त्तापि वेध्यास्यात्सूर्य
स्यास्तमयगामिनी ॥ तिथिवृद्धावितिप्राह हेमाद्रिस्तत्रपस्फुट
॥ पर ॥ उपवासेकलामात्रेणापि विद्धां परित्यजेत् ॥ दंडेद्वौ

घटीभिः पंचभिर्दश्यामि वेधिका मता काद्वलपात्रजेते यो वेधो
यंत्रोपवासके ॥५४॥ घटीभिर् ५ पं० १

तिथि ५ दशम्याः षष्ठ्याः पंचम्या वेधमाप्नुते ॥५३॥ षष्ठ्या दशभिः पंचदश्या निर्णय
स्तु वेधिका ॥ कर्दमशीतमाख्याता विशेषवेध ईदृशाः ॥५५
॥ एवं त्रैविध्ये कर्मकालात्सर्वविकृत्नानि हि ॥ उभयत्रापि तद्व्या
प्तावव्याप्तौ वासः सूच्यते ॥५६॥ यानतत्रादिसर्ववेधा उन्काक्रम
दिके तिथेः ॥ न तु केवलः सामान्य घातवेधस्तत्र षद्कुलः ॥
५७ ॥ दिवा विविधकार्येषु दिवैवा वेध कीर्तितः ॥ निशाकृ
त्यकार्येषु निश्यये व परिकल्पयेत् ॥५८॥ अहोरात्रो दिने
कार्येष्वहोरात्रेपि संस्मृतः ॥ एवं वेधो विवेक्तव्यश्चार्तिथि
निर्णयउच्यते ॥५९॥ शुद्धा विद्धेति भेदाभ्यां तिथिद्वेधा समा
लावधेः ॥ शुद्धायां नास्ति संदेहो विद्धानिर्णय महीति ॥६०॥

हैवं पित्र्यं तिथ्यावुत्क्रमेष — धं दैव मीदितं ॥ उपवास श्चैक भक्तं न ह्रायाविति
कं वतं ॥ ६१ ॥ दानं चेति द्विधा पित्र्यमेवो — वृंदपार्वणं ॥ दूमत्रा तत्र
विद्धायादि तिथ्या निर्णय उच्यते ॥ ६२ ॥ त्र प्यो प वा स ति र्णय ॥
प्रुल्लापराह्णगादर्श विद्धा प्रतिपादिष्यते ॥ नदृष्टा वोपि सायान्ह
व्यापि न्यप्युपवासके ॥ ६३ ॥ तिथ्याभावेपि संकल्पः प्रातरे
वम्भवेदिदं ॥ पूर्वत्र विद्ध सद्भावे परत्रोपवसेद्व्रती ॥ ६४ ॥ उपवा
सोपरिक्रा ह्याकुस्मात्प्रति पडुत्तरा ॥ द्वितीयैव त्रसपूर्ण परान्हि वि
मुहूर्तगा ॥ ६५ ॥ कुस्मापि प्रतिपत्पूर्वा ग्राह्योपवासके तिथिः
॥ प्रतिपल्लिर्णये चैवं माधवार्यै समक्रुवान् ॥ ६६ ॥ पूर्वत्रातिं च
याति थ्या विद्धा नोत्तिप रत्रैव ॥ नदा पञ्च घटी विद्धा पित्र्या ह्या

तिथि तिथ्येरादिमा ॥ ८७ ॥ पंचव्रव्यप्रपियकेवेघेपरत्रनदसंवेत् ॥ तत्रैवो तिथि

६ पवसेत्पारणोभदायित्वाफलादिकं ॥ ८८ ॥ अन्यास्त्वपितिथ्येवे

वमुत्सर्गान्निर्णयस्मृतः ॥ इतिहेमाद्रिणाप्रोक्तप्रातिपादि

६ र्णयसकुट ॥ ८९ ॥ इत्युपवासनिर्णयः ॥ अथैकभक्तनिर्णयः ॥

दिनार्धसमतीतेत्वभुक्तिर्नियमपूर्विका ॥ कवलत्रयहीनेप

मेकभक्तमवदात ॥ ७० ॥ सार्धत्रिमुहूर्तेभ्यः सार्धमेकमुहूर्त

कं ॥ एकभक्तस्यकालस्यान्मुख्यात्सत्वमयवाधि ॥ ७१ ॥ त

दुत्तरोभवेजौण इतिमाधवभाषितं ॥ सार्धसप्तमुहूर्तेभ्यः सा

र्धद्विमुहूर्तकं ॥ ७२ ॥ एकभक्तस्यकालस्यान्मुख्यात्सत्वमया

वधिः ॥ तदुत्तरोभवेजौण इतिहेमाद्रिस्मृतः ॥ ७३ ॥ एकभक्त

स्वकाले व्याप्ति[illegible]ना निर्णयः॥ दिनद्वयेऽपि न व्याप्तौ पूर्वैव प्र
तिपन्नता॥२४॥ पूर्वैव तु व्याप्तौ पूर्वस्यैवैकभक्ते उत्तरत्रैव तत्
व्याप्त्याद्युत्तरेति निर्णयः॥२५॥ दिनद्वयेऽप्यव्याप्तौ पूर्वैव
तिथिरुत्तमा॥ दिनद्वयेऽपि साम्येन तत्कालभागव्याप्तौ
॥२६॥ तदा पूर्वैव साम्याशाभावोऽपि कालानुरोधतः॥ वैषम्येण
तु तत्कालभागव्याप्तौ बहुनिर्णयः॥२७॥ पाधिक्येनांशसाम्या
पूर्वा परा वा [illegible] धिक्ययोग
तः॥ मुख्यकालाप्यभावेऽपि नैव भुंजि साचरेत्॥२८॥ स्व
तंत्रस्यैकभक्तस्यातिरोयोयमुदीरितः॥ स्वल्पांगस्यैकभ
क्तस्यानिर्णयोऽयमनुसारतः॥२९॥ उपवासप्रतिनिधिधोस्तिर
स्यिग्राह्योपवासवत्॥ इति एकभक्तनिर्णयः॥ अथ नक्तनिर्णयः॥

तिथि ७ भास्वत्यस्तमिते प्रोक्तः प्रदोषस्त्रिमुहूर्त्तकः ॥ नन्व नक्तं गृहीत्वा निर्ण.
उपोषितः शेषदिनाद्भुते ॥ ८० ॥ प्रदोषव्यापिनी ग्राह्या तिथि
र्नक्तव्रते खिला ॥ उभयत्राव्याप्तौ सायंतनं चाकामी व्य
ते ॥ ८१ ॥ आदित्यवासरादौ च पूर्वं नक्तं निशीष्यते ॥ प्रदोष
व्यापिसत्त्वाविच्छेद्यासायंतनादिष्यते ॥ ८२ ॥ हेमाद्रिसूरि
णा प्रोक्तो निर्णयोयं मुदा स्फुटः ॥ माधवस्त्वन्यपक्षमाह
तदिह प्रोच्यते स्फुटम् ॥ ८३ ॥ दिवाभोजनराहित्ये सति रात्रौ भु
जिक्रिया ॥ नक्तं त्रिविधं प्रोक्तं सौरसावनसौरं प्रभेदतः ॥ ८४
॥ सौरनक्ते भुक्तिः सायं स्यात् मुख्यं गौण प्रदोषकः ॥ अत्र
न सौरभुक्तिर्गौणी सावनसौरे मुख्यप्रदोषकः ॥ ८५ ॥ अत्रानु
हूर्त्तव्रतं यावन्नाडीद्वयी यदि स्यात् ॥ अत्रावशिष्टं पंक्ति

प्रापि स्याद्यौ एककालव्याप्तिस्थितः ॥८६॥ सौरनक्तेषु साग्राह्या सायं॰

कालेऽस्ति या तिथिः ॥ पूर्वत्रैव तु नक्तमाप्तावुभयत्र समाप्ति ॥८७॥ उ नव्या

भयत्राप्यतमाप्तौ तु भयत्रापि समाप्यत ॥ वैशाम्येणांशप्रायोऽव्या

प्तौ पूर्वैवाभिमतातिथिः ॥८८॥ पूर्वैव नक्तव्याप्तौ परैवेति विनि

र्णयः ॥ अस्ते सौरेषु नक्तेषु पूर्वत्रैव प्रदोषमा ॥८९॥ पूर्वैवंव्या

परत्रैव प्रदोषव्यापिनी तिथिः ॥ परे च सोमयत्रापि प्रदोषव्या

पिनीतु या ॥९०॥ नोभयत्र तव्याप्तौ यावता पि ग्राह्या परा तिथिः ॥ उभयत्रा

पि साम्येन वैषम्येणांशतापि च ॥९१॥ सापि ग्राह्या परा गोपा कालव्याप्ते

रिति स्थितिः ॥ एवं चन्द्रनक्ते कालनिर्णयो यमुदाहृतः ॥९२॥ अन्यत्राग

नक्तके कालनिर्णयो यमनुसारतः ॥ उपवास प्रतीति धावुपवास

ति॰पि॰ वदेवतु ॥ ८३ ॥ पदैकत्र्यदिने प्राप्तेन हैकभक्तं केनतदा ॥ एकभक्तं स्वयं कुर्या नि॰र्णि॰
८ त्परत्र यादितान्निषि:॥ ८४ ॥ सायंकाले भवेन्नक्तं नक्तमप्यावरे स्वयं
८ ॥ नोचेत्पूर्वदिने नक्तोनिपुंजीत सुतादिकं दि ॥ ८५ ॥ उपवासादि
केप्येवं मुहूर्तीयाविपश्चिता ॥ साधारणो द्वितीयादावप्ययं निर्ण
योमतः ॥ ८६ ॥ इतिनक्तनिर्णयः ॥ याचितान्नं निवृत्तिं च लब्धस्या
पाचयाचिता ॥ भुक्तिर्याचितं तद्धि प्रातिपद्धो पवासूचवत् ॥ ८७
अयाचितनिर्णयः ॥ दाने व्रते च सामान्यात्सूर्योदयगामि
नी ॥ त्रिमुहूर्तापि पूर्वैव त्वप्याके सोव संमता ॥ ८८ ॥ उभयत्रत
थापाचतामपक्षापि पातिस्या ॥ उभयत्रैकदेशव्याप्त्या साम्ये वैषम
योगतः ॥ ८९ ॥ व्याप्तिरल्पापि पूर्वा स्यात्परत्र वैकल्प्यामभवेत्

॥ क्षये सर्वोपरि ग्राह्यापरास्या वृद्धिसाम्ययोः ॥ १०० ॥ इति दानव्रतयो
र्निर्णयः ॥ बल्युत्सवस्य प्रतिपत्पूर्वा ग्राह्यापरा क्वचित् ॥ सायंतनं त्व
पि पूर्वा स्याद्युक्ता हि प्रातरेव तु ॥ १ ॥ आश्वयुक्प्रतिपच्छुक्ला नवरात्रे
त्सवे प्राप्ते ॥ प्रदोषव्यापिनी ग्राह्या माधवः संजगाविति ॥ २ ॥
नवरात्रोत्सवे ग्राह्या पूर्वान्नव्यापिनी तिथिः ॥ प्रतिपत्तु तथा पू
र्वा वापीत्यन्ये सम्भविरे ॥ ३ ॥ अत्र देवीपुराणोक्ते उदाजहुरिति
वचके ॥ स्वर्वसत्वैविमल्लानवमीनिर्णये स्फुटं ॥ ४ ॥ इति प्रति
पत्प्रतिपदोः कृतनिर्णयः ॥ अथ पत्कालव्यापिनी तिथिनिर्ण
यः ॥ ग्राह्यात्तिथिर्यपिनाखिलकर्मानुष्ठान यथाहि मतान्त
व्यापि ॥ सूर्योदये षट्घटिकाविपूर्णा सायंतनी सापि तथैव

तिथि शास्त्रा ॥५॥ मन्वादिस्सूर्योस्तुपाति ग्रहे ष्टुपातेयुगादिष्वप्येवं धृतोवा ॥ ति॰ र्णे॰
९ तत्कालमात्रो विहितक्रियाः स्युर्न पारिभाषिक्यपि पूर्णतात्र ॥६॥
॥ दर्शे पूर्णिमायोर्न्नतावस्यो पर्वौ दिवा तथ्या ॥ निवृत्तिर्भोजित
स्यापितत्कालमात्र एव हि ॥७॥ पारणं जन्मभ तैल स्नानवादि
धितिमज्ञनयोभ्रव ॥ दत्तश्यावन्नरति षापि ध्याप्तिन तत्सम एव ति शास्त्रा
थिषु ॥८॥ इति तत्कालिकतिथिनिर्णयः ॥ अथ द्वितीयार
निर्णयः ॥ एवं पुरा संप्यदिवाकरोदयं प्रवर्त्तमान ॥९॥ आर
भ्यसूर्यो पर्यकपुपवासयोग्याः पूर्वोदयमाप्तिपूर्वदिनेपरश्च
विशुद्धिर्गोता ॥ प्रक्तोपवासे प्रथमेवसमापितो विधिर्द्वितीय
तिजणादमाधवः ॥१०॥ उदयेदिनकरस्य सती यातोतरतादिव

त्र

सेद्वादि कथयि ॥ सापि पूर्वदिन एव हि भद्रान्तोपवसनस्य विधा
ने ॥ २१ ॥ परित्यज्य सप्तमीं दग्धां वाष्टमी त्रायती पूर्ववारे मुहूर्तैस्त्रि
भिर्यता ॥ दिने पुनरेव घने सापि पूर्वा द्वितीयोपवासे प्रपालायपर
न्तु ॥ २२ ॥ परित्यज्य भानुसप्तम्यां यावत्क्रान्ता सती पूर्ववारे द्वितीयादि
मासा ॥ मुहूर्त्तैर्यो तदादिने याप रात्रौ विधेयोपवासेन पूर्वकदि
नि ॥ २३ ॥ भास्करोऽसमनयास्य सप्ताया तो तरव दिवसे घटिका
पि ॥ सापि पूर्वदिन एव हि भद्रान्तोत्तरोपवसनस्य विधाने ॥ २४
॥ प्रातः परित्यज्य सप्तमीमेव दिने परस्मिन्विमुहूर्त्तयुक्ता ॥ य
दा द्वितीया कृत्तदा द्वितीयायां चोपवासे तु कदापि पूर्वा ॥ २५
॥ प्रातः परित्यज्य सप्तमीमेव नूनां मुहूर्त्तैस्त्रिभिस्तत्र वेश्याहो

ति॰प्र॰ १० पवासे तिथिरादिमैव तन्नत्र पूर्वसा कार्यिता द्वितीया ॥१६॥ प्रा निर्ण॰
तः शुक्लप्रथमस्तमेव प्रवर्ज्यमानायाद्दिनो नरत्र ॥ कलापि सा
पि प्रथमैव शस्ता मन्द्रोपवासे मुनिसंप्रदिष्टा ॥१७॥ निर्णेत
यैकमेद्यादौ द्वितीया प्रतिपद्युक्ता ॥ विशेषवचनाभावात्प्रा
थवः संजगाविति ॥१८॥ उपोष्या परसंयुक्ता द्वितीया शुक्लप
क्षगा ॥ हेमाद्रौ यतो यो ध्येन्द्रभुवोर्हेमाद्रि स्मरयः ॥१९॥ दानव
ता द्यावासिता द्वितीया पूर्वविद्धिकी [illegible] प्रथमा तत्रापि
मूला तत्र संयुक्ता तु कुर्याद्दिगन्तु निरर्गा विवर्जिता ॥२०॥ द्वि
तीया चैकमभक्ताद्यो प्रतिपद्भ्रं मनासदा ॥ दिनद्वयेपि तत्का
लव्यापित्वाति रोसच यं ॥२१॥ इति द्वितीयानिर्णयः ॥ अथ तृ

तीयानिर्णयः॥ मुहूर्त्तत्रितयान्यूनान्तृतीयापूर्वगो यदि॥ रंभाव्रतोपवासादौ
साग्राह्या परथापरा॥२२॥ व्रतांतरोपवासादौ त्वन्यान्याविद्धा द्वितीयया॥
तृतीया यदि विद्धेत परत्रा वित्रिमुहूर्त्तगा॥२३॥ द्विमुहूर्त्ताप्यथापूर्वैव स्याद्ग्रा
ह्याद्यत्व परान्येद्युः सा मुहूर्त्तत्रितयात्मके वेधो वाप्यपि विनिश्चितः॥२४॥ गौ
रीव्रते परा ग्राह्या मुहूर्त्तमपि या भवेत्॥ मुहूर्त्ताधिकापूर्णा त्वेव तृती
ये साहस्याघव:॥२५॥ एवमक्षय्या न क्षेपूर्वैव त्रिगुणायोमता:॥ स्व
र्णत्रेत्यां गके च निर्णयोऽयं नुसारतः॥२६॥ रंभायां तृतीया स्यादु पूर्वा:
त्तरा स्याद्व्रतान्तरे॥ उपवासे त्वेवमेवं प्रोक्तं हेमाद्रिसूरिभिः॥२७॥ इ
ति तृतीयानिर्णयः॥ अथ चतुर्थीनिर्णयः॥ उपोष्या च चतुर्थी सि
ता वा सिता वा परे वेति तन्मात्यतो निर्णयस्मात्॥ व्रतादौ तु गौर्यां

त्रिपि
२२

स्तृतीयायुतास्यात्तन्नागेनविद्धात्वदापीहिसातला॥२८॥व्रतादौगणनाथस्य निर्ण०
मध्यान्हव्यापिनायदिसैवग्राह्याचतुर्थीस्यात्तत्पूर्वानीत्तरापिवा॥२९
॥पूर्वैवत्ता दृश्यय्यतोभयत्राप्यथोभयत्रापिचत्ता दृशीयथ्या॥पा
र्श्वभागास्यादुभयत्रसाम्यवैषम्यतः साभ्निचिदादिमास्यान्त॥३०
॥यापरेवेवमध्यान्हव्यापिनीस्यात्परैवसा॥चतुर्थीगणनाथ
स्यव्रताद्यावितिनिर्णयः॥३१॥नागव्रतेपिमध्यान्हव्यापिनीसै
ष्यतेबुधै॥चतुर्थीतत्पूर्वास्याउत्तरावेतिनिर्णयः॥३२॥प
रेवत्ता दृश्यय्यतोभयत्रापिवत्ता दृशीयथ्या॥पार्श्वभागास्या
डुभयत्रसाम्यवैषम्यतः सात्रिचिकत्तरास्यान्त॥३३॥एवंवैवचतुर्म
ध्यान्हव्यापिनीस्याच्चतुर्थीकालदापूर्वैवसाग्राह्यानोत्तरेद्याहमा

धव ॥३४॥ चतुर्थीव्रतादौ गणेशप्राप्तातृतीयायुतानो नरास्यात्का
दापि ॥ अतीतान्यानु सर्वापरत्रैव शस्तान पूर्वेति निर्णयाद्रिरेवं जगाद ॥
३५ ॥ इति चतुर्थीनिर्णयः ॥ अथ पंचमीनिर्णयः ॥ पंचमीतु
चतुर्थ्यैव युतास्सर्वापि प्रशस्यते ॥ दानव्रतादिके कार्ये कुमारस्य
परेष्यते ॥३६॥ हिमाद्रिरुपवासे तु प्रशस्ता पूर्वैव पंचमी ॥ दाताधे
वासिता सूर्वा फणभृत्कार्य प्रशस्यते ॥३७॥ षष्ठ्युपवासाभिमते कार्ये
सर्वापि पंचमी ॥ उत्तरैव प्रशस्ता स्याद्धितिभुत्तयानिर्णयं ॥
३८ ॥ इति पंचमीनिर्णयः ॥ अथ षष्ठीनिर्णयः ॥ षष्ठी
तु पंचमीविद्धा ग्राह्या स्कंदव्रते रविला ॥ तदन्यव्रतादौ तु नागावि
द्धा निषिध्यते ॥३९॥ षष्ठ्यां तु वेधः पंचम्यां दंडैर्द्वादशभिस्स्मृतः

तिथि
१२

उत्तरेद्युरभावेपि शस्ता पूर्वदिनेपि सा॥४०॥ हेमाद्रिस्त्वाह पूर्वस्यात निर्ण०
स्कंदषष्ठ्युपवासके॥ व्रतांतरे तूत्तरैव स्यात्सर्वा षष्ठ्यास्तिथिष्वि निर्णयः
॥४१॥ इति षष्ठीनिर्णयः॥ अथ सप्तमीनिर्णयः॥ सप्तमी पू
र्वविद्धैव व्रतेषु सकलेष्वपि॥ अलाभे पूर्वविद्धायाः परविद्धा
पि सेष्यते॥४२॥ इति सप्तमीनिर्णयः॥ अथाष्टमीनिर्ण
यः॥ सितासिता ह्यतवमी बुधैर्वशस्ताष्टमी स्यादुपवासका
र्ये॥ कृष्णोपवासे तु तिथिरादिमैव यथा शुभाष्टमी नोत्तरगा तु जातु
॥४३॥ शुक्लाष्टमी नवम्यैव युक्ता प्रशस्ता व्रतादिके॥ कृष्णाष्टमी पूर्वैव
स्यात्कुर्हेमाद्रिसूरयः॥४४॥ सर्वव्रते स्यादसिताष्टमी तु पूर्वापरा स्या
दिह शुक्लापदे॥ पूर्वाष्टमी पूर्वयुता प्रशस्ता शुक्लापि सा नो हरतः क

दापि ॥४५॥ सिता सिता वापि मद्दो स्वे सा शिवो मयो कृत्तरतः प्रशस्ता
॥ ज्येष्ठा व्रतेत्वृत्तरतः प्रशस्ता ज्येष्ठा विहिता यहि पर्वतः स्ता ॥४६
॥ ज्येष्ठा युता यायदिक्षु वैरात्रौ मुलापि पूर्वैर्व सदा प्रशस्य ॥ पर
हि मघा नक्षत्रयुक्ता धर्मत्रज्येष्ठाऽऽत्मापं यदिये च प्रशस्ता ॥४७॥ ज्ये
ष्ठा युता वा यदि भानुवारे पूर्वेक्रमाद्वैयदि वापरत्र ॥ मघा नक्षत्रो
नत्र रमास्ति नीले ज्येष्ठेति सा वारयुतेव प्रशस्ता ॥४८॥ अष्टम्यापि
त्रिमुहूर्त्तगा पर्वादिने ज्येष्ठापितत्रेव च पूज्या तत्पूर्वतो सौ परत्र दिमा
नतद्युता वा … मातो स्पि ॥ अष्टम्यापि मुहूर्त्तगा परदिने ज्येष्ठा
मघत्रापि चेद्वारा भानुमतः परत्र दिवसे सैवाप्युत्तरा प्रशस्यते ॥४९

॥ इति ज्येष्ठाष्टमीनिर्णयः ॥ अथ जन्माष्टमीनिर्णयः ॥ ॐ

तिथि
२३

कृष्णजन्माष्टमीकृष्णानभोमासस्याष्टमीस्मृता ॥ रोहिणीयोगिनी तिर्णि.
सैवजयंतीमुनिभिःस्मृता ॥ २ ॥ जन्माष्टमीव्रताद्भिन्नंजयंताख्यं
व्रतंस्मृतं ॥ नित्यकाम्यंजयंत्याख्यंनित्याजन्माष्टमीस्मृता ॥
२ ॥ रात्रिमध्यप्रहरयोर्वाद्यनघाटिकाद्वयं ॥ तिथ्यृक्षयोर्मुख्य
कालोत्वेतयोरेकव्याप्तिश्चस्मृता ॥ ३ ॥ जन्माष्टमीव्रतेग्राह्य
तिथ्यृक्षव्याप्तिनीतिथिः ॥ एवंचेत्तिथ्यृक्षयोर्व्याप्तिःप्रथ
माम्मता ॥ ४ ॥ परत्रैवतिथ्यृक्षयोर्व्याप्तिःसापरास्मृता ॥ उ
भयत्रतिथ्यृक्षयोर्व्याप्त्यापिपरास्मृता ॥ ५ ॥ उभयत्रति
थ्यृक्षयोर्व्याप्तीरात्रियुक्तास्मृता ॥ एवैवरात्रियुक्ताह्वापिपरैव
रात्रियुक्तास्मृता ॥ ६ ॥ उभयत्रादिनेयत्रियोगिन्यापिपरेष्यते ॥

६१

जयंतीनुकवृद्धस्याशुद्धा शुद्धाधिकेतिव ॥७॥ विद्धाविद्धाधिकेत्येवं भेदैर्द्विति
व्यवस्थितिः ॥ निशीथात्प्राकृतसप्तम्यायुताशुद्धाजयंतिका ॥८॥ नि
शीथात्प्राक्कुसप्तम्यायुताविद्धाष्टमी मता ॥ दिनांतरे पादिकलतले र
घटिकाद्याधिके मता ॥९॥ अहोरात्रेंबुद्धे वान्यदापि यदा
भवेत ॥ अष्टमी रोहिणीयुक्ता सा वृद्धाख्या जयंतिका ॥१०॥ दि
नद्वये निशीथे चेदष्टमी रोहिणी युता ॥ तदोत्तरैव सा ग्राह्या त
द्वैतीय व्यवस्थितिः ॥११॥ परत्रैवाति शीथे चेवेत्तदूर्ध्वं पूर्वंतोधि
वा ॥ अष्टमी रोहिणीयुक्ता तदा ग्राह्या परैव सा ॥१२॥ पूर्वेवैव्या
प्ति शाप्येवेत पूर्वं परत्रापि वा ॥ अष्टमी रोहिणी युक्ता तदा
पूर्वा प्रशस्यते ॥१३॥ अथ व्रति शीघ्याख्यवेवस्याद्रोहिणी

तिथि यदि ॥ पूर्वविद्धैव तिथी च्चेदष्टमी सादिमा मता ॥ १४ ॥ उभयत्र तिथी प्या-
२८ न्य चैव स्याद्रोहिणी यदि ॥ परविद्धैव तिथी च्चेदष्टमी स्यात्परा मता ॥
१५ ॥ उभयत्र तिथी प्राप्त्य त्रैव स्याद्रोहिणी यदि ॥ तोभयत्र तिथी
च्चेदष्टमी सा परा स्मृता ॥ १६ ॥ उभयत्रादिने ष्टम्या कलापि रोहि-
णी भवेत् ॥ जन्माष्टमी तदाख्याता न जयंतीति निर्णयः ॥ १७ ॥
पूर्वविद्धैव तिथी च्चे स्याद् दष्टमी पर एव तु ॥ दिने स्याद्रोहिणी योगः
पूर्वा जन्माष्टमी तदा ॥ १८ ॥ उत्तरा तु जयंती स्यादिति शास्त्रविनि-
श्चये ॥ जन्माष्टमीव्रतं कृत्वा जयंती व्रतमाचरेत् ॥ १९ ॥ अन्य-
था सर्वपापेभ्यस्त्वनुष्ठाने न मोक्ष्यते ॥ इति नास्त्युपवासस्य द्वय-
मित्याह माधवः ॥ २० ॥ उभयत्रादिने न स्याद् दष्टम्यां रोहिणी यदि निर्ण.

तदा पूर्वैव सा ग्राह्या प्याहुर्हेमाद्रिसूरयः ॥२॥ सोमे च वा बुधे वापि स्यादष्ट-
मी रोहिणी युता ॥ तदातीव प्रशस्ता स्यान्निर्णयः एवमेव तु ॥३॥
॥ इति जयन्तीनिर्णयः ॥ अथ पारणानिर्णयः ॥ अष्टमी रो-
हिणी छेदे पश्चात्कुर्याच्च पारणं ॥ तद्विच्छेदोपि रात्रौ चेत्तदा दिवि पा-
रणं स्मृतं ॥१॥ अथवा कुलयोरन्यतरो छेदे विपारणे तु ॥ स्मा-
र्त्तस्वरिणा चेत्तन्निर्णीयते तु प्रपलस्तं ॥२॥ दिवान्तरे न तु पूर्वाह्णे
कुर्वीत पारणां व्रती ॥ उभयोस्तिथि नक्षत्राभावो वापादितदा
भवेत् ॥३॥ तिथ्यर्द्धभयोरंते उत्तमा पारणा स्मृता ॥ एकस्यां
तेन मध्यमा स्यादुभयान्ते धमा स्मृता ॥४॥ इति पारणानि-
र्णयः ॥ अथ नवमीनिर्णयः ॥ नवमी चैव विद्धैव ग्राह्या च

तिथि वासनादिके ॥ एकभक्तादिकेकार्यपूर्वविद्वानिर्णयोमतः ॥५॥ इतिनव निर्णः
१५ मीनिर्णयः ॥ अथदशमीनिर्णयः ॥ उपोष्यादशमीपूर्वावि
द्धानैकादशीयुता ॥ उपवासादिविदितैकव्रतादौ दशमीत्तो ॥६
॥ पूर्वादिनद्वये कार्यकालस्याव्याप्तिनीयादि ॥ उभयत्रादिन
कर्मकालस्यव्याप्तिनीयादि ॥७॥ तदापूर्वपरावापीत्याकुर्मा दिस्स
रयः ॥ दशमीकृष्णपक्षस्यग्राह्यापूर्वापरासिता ॥८॥ उपवा
सेजगादेवंमाधवोयवि निर्णयः ॥ इतिदशमीनिर्णयः ॥
अथैकादशीनिर्णयः ॥ अथिहोत्रादिवंनित्यकाम्यमेकाद
शीव्रतं ॥९॥ काम्यानुष्ठानमात्रेणनित्यादिसिद्धिः प्रपद्यते
॥ काम्येतत्रस्फलावाप्तिकामाःस्फुटाधिकारिणः ॥१०॥ स्व

ष्टवर्षाधिकोऽशीतिवर्षपर्यन्तको द्विजः ॥ नित्यव्रतेऽधिकारी स्यात्तु
च्छूद्रोपीत्यपरे जगुः ॥ ११ ॥ भर्तापित्राप्यवा पुत्रैरनुज्ञाताऽधिकारिणी
॥ नारी प्राप्तरजस्कापि दानावत्ताविवर्जिता ॥ १२ ॥ सोमवासवव्र
कुर्वीत श्रुत्रानुच्चबहुजने ॥ सूतके मृतके वापि नाधिकारो
विलुप्यते ॥ १३ ॥ द्वादश्यां पारणां कुर्यात्स्नात्वा त्वा संस्मृत्य केपा
वे ॥ मात्रपिपितृमातृद्विजेष्यजेनेकादशीव्रतं ॥ १४ ॥ पितृशे
षजं प्राप्य निराहारो दिनं नयेत् ॥ ग्रहिश्रुभतपः सर्वे पदूयोः स
म्फलां समधोः ॥ १५ ॥ एकादश्यां प्रानभुञ्जीत व्रतेनंत्रंगहोत्तरः
॥ ॐ वौं ऊहीनू म्फलायामेवानित्यव्रतं चरेत् ॥ १६ ॥ शायनीबोधि
नीमध्यवार्तिन्येकादशीदिने ॥ कृष्णपक्षेपि कुर्वीत व्रतं पुत्रीरि

ति॰ चि॰
२६

स्तीसहा ॥ १७ ॥ उत्तरायणमितरे चान्द्रपक्षयोरुभयशुक्लयोः ॥ एकादश्यां नि॰ सि॰
व्रते काम्यफले छायां सदा स्मृता ॥ १८ ॥ शास्त्रप्रोक्तैकादश्या स्यादौ तत्व्रते व
नियमा स्मृताः ॥ प्रातः संकल्पयेद्विद्वान्व्रतकाम्यं समाहितः ॥ १९ ॥
रात्रौ संकल्पयेन्नैव विद्धैकादश्युपोषणे ॥ निशायां यो हि यदा विद्धा दा॰
दशम्यैकादशी तदा ॥ २० ॥ दिने याममध्याह्ने हि संकल्पादिकमाच
रेत् ॥ नित्यव्रते च तामस्यौ निबुध्यते न मत्तादिके ॥ २१ ॥ काम्ये स
त्ति विधिर्नीति तथामेव तदाचरेत् ॥ आरम्भो हि नवाप्ति लिङ्गु
जीत मत्तादिके ॥ २२ ॥ वैष्णवस्मार्तभेदाभ्यां मार्षिकादि द्वि
धा स्मृताः ॥ वैष्णवागमसंप्रोक्तादीक्षावान्वैष्णवं ॥ २३ ॥ सम्पत्सुक कर्मक
हीनाम्विहीनः स्मार्त उच्यते ॥ सूर्योदयात्प्राग्घटिकाचतुष्टयस्पर्शोद

शास्या: कलयापिनोवेत् ॥२४॥ शुक्रान्तदैकादशीकास्त्याज्याबुधैः
काम्यव्रते वैष्णवनिर्णयोपि ॥ कलसूर्योदयात्प्राग्घटिकाच
तुष्टयेस्पर्शोदशास्या: कलयापिवेङ्कवेत् ॥२५॥ विद्धान्तदैका
दशिकास्त्याज्याबुधैः काम्यव्रते वैष्णवानिर्णयोपि ॥ तादृशीप तो
रित्यज्योपवासादितत्क्रे ॥२६॥ परविद्धापरिग्राह्यान्यथास
र्वैवसामता ॥ उपवासव्रतादन्यव्रते सा इतिमुहूर्तकैः ॥ सप्तमिईषा २७॥
मीवे घएकादश्यपास्त्याज्योबुधैः ॥ एकादशीविधाप्रोक्ताशुक्ला
विद्धानिभेदतः ॥२८॥ शुक्लाचनविधातत्रवादशीमात्रवृद्धि
युक्ता ॥ एकादशीमात्रवृद्धियुक्तद्वयोर्वृद्धियुक्ततथा ॥ विहीनो २९॥
भयवृद्धयाचेत्येवंभेदैः स्त्याज्याबुधैः ॥ विहीनोभयवृद्धयायाः

तिथि १२

शुद्धा सैवादिमा मता ॥ २० ॥ वैष्णवानां ततोऽन्यापि सर्वान्नु वृद्धिषु नि.ए.
कपरा ॥ विद्धाप्येवं चतुर्द्धा दृश्या सर्वेषां सापरा मता ॥ २१ ॥ नि
र्णीतं माधवेनैवं वैष्णवैकादशीव्रतं ॥ दशमीशेष संयु
क्ता भास्करोदयगामिनी ॥ २२ ॥ विद्धैकादशिका ख्याता शुद्धा
न्यास्यान्नानिरीधि ॥ शुद्धा विद्धापि यो भेदा स्रष्टैहितेयान्नु पूर्व
वत् ॥ २३ ॥ द्वादश्याधिकमा वेला युक्ता विद्धा परा स्मृता
॥ द्वादश्याधिकमात्रेण युक्ता शुद्धा तु पूर्ववत् ॥ २४ ॥ एका
दशीमात्रवृद्धौ शुद्धा विद्धापि वा यदि ॥ उपवासः परो हीनः सा
न्ते द्वैविध्य वा स्थितिः ॥ द्वादश्येकादशीवृद्धौ शुद्धा वि
द्धापि वा परा ॥ द्वादश्येकादशीहीना शुद्धा पूर्वतरा ॥ एवं

त्रिस्पृशाख्ये विषये निर्णयो माधवोदितः ॥ शुक्लायामेकादश्यां
द्वादश्यां श्रवणं यदि ॥ तदा शुक्लैव वा विज्ञान्याज्ज्येष्ठैकाद
शी तिथिः ॥ स्मार्तैर्वैष्णवैर्वापि कर्त्तव्या उपवासकैः ॥ द
शरूपामित्युवाचेदं माधवो नारदोक्तितः ॥ अथोपवासांगपा
रणानिर्णयः ॥ व्रती परदिने प्रातः द्वादश्यां पारणं चरेत् ॥ क
लाद्वयं त्रयं वापि नाद प्रातः व्यतिक्रमेत् ॥ १६ ॥ अल्पत्वाद् द्वा
दश्याश्चेत्स्याद्वरवः कलितदारिवल ॥ ४ ॥ जो प्राग्विहितं क
र्म कितवात्सहूरीदये सति ॥ पारणे दत्यप्यानस्या करणे दोषभा
ग्भवेत् ॥ ४ ॥ शुक्लो दितहामादेः सति सर्वाद्यपेक्षते ॥ कृष्णे
कलाद्वये न्यचेत्क चतुर्न प्रकीर्तितो ॥ ८२ ॥ तदा द्विः पारयेत्तत्र व्रतिनः

ति॰ वि॰ १८ कर्मसमाचरेत् ॥ यथा श्राद्धं यथा कालं ततो भोजनमाचरेत् ॥४३॥ नि॰ सिं॰

18 ॥ यदा भोक्तुं न पर्याप्ता द्वादशी नोत्तरे दिने ॥ त्रयोदश्यां तदा कु-

र्वन्पारणं नैव दोषभाक् ॥४४॥ द्वादश्यां पारणप्राप्तौ प्राप्ते

च पुण्यवासके ॥ उभयोर्दैवतैक्ये नैव दोषः पारणात्यये ॥

४५ ॥ तदाद्भिः पारणं कृत्वा व्रतान्तरमुपक्रमेत् ॥ उपवासद्वया-

प्राप्तौ नियुंजीत सुतादिकं ॥४६॥ तयोस्तु देवताभेदे द्वाद-

श्यां पारयेत्स्वयं ॥ उपवासान्तरे चान्यं नियुंजीत सुतादिकं ॥

४७ ॥ इति द्वादशीपारणनिर्णयः ॥ सूर्यस्योदयमा रभ्य या

सूर्योदयगामिनी ॥ संपूर्णैकादशी ज्ञेया विद्धान्या स्यादिति निर्णयो ॥

४८ ॥ संपूर्णैकादशी यास्या द्वादश्यपानुकालापिन ॥ द्वादशीवत्

योदश्यां सर्वेषां सा दिमामता ॥४९॥ संपूर्णैकादशी यत्र द्वादश्यां
तु कलापिन ॥ द्वादशी तु त्रयोदश्यां स्यात्तदा परतो मता ॥५०
॥ शुद्ध एकादशी न पूर्वा स्याद्विद्धा स्यादुत्तरे दशी ॥ स्यात्प्रीतावैष्ण
वानां च परा सर्वैरिति माधवः ॥५१॥ शुद्धाप्येकादशी यत्र द्वाद
श्यां न स्यात्कलापि चेत् ॥ द्वादशी न त्रयोदश्यां तदा पूर्वा तु कामि
नां ॥५२॥ निष्कामानां परैव स्याद्विसमाप्युज्यकामिनां ॥ उ
पवासद्वयं नवेत्याहु हेमाद्रिसूरयः ॥५३॥ माधवस्तत्र विष
ये गृहिपतिव्यवस्थया ॥ उपवासद्वयं प्राह त्वेकस्यापि वा
राधय ॥५४॥ दशमीशेषसंयुक्ता भास्करोदयगामिनी
॥ विद्धैकादशिका ख्याता शुद्धान्यास्मान्निरूपिते ॥५५॥

त्रिषि विद्धैकादशीकायदापरादिने प्रागेव सूर्योदयात्संप्राप्ताविरतिर्व्रयो निर्ण॰
१९ दृश्यन्ति प्यावल्यापि वेधादशी ॥ ५६ ॥ साग्राह्यापरस्तोऽखिलैरपिज
नैर्हिमाद्रिरोतीतिनिंस्यानैर्माधवसूरिणा ह्युगादितं ग्राह्योतिवृ
वैधृशी ॥ ५७ ॥ विद्धैकादशीकायदापरादिने स्यात्स्वह्नप्राप्ततीकि
चिन्मात्रमप्योत्रयादृश्यातिप्यावल्यापि वेधादशी ॥ ग्राह्यासा
परस्तोऽखिलैरपिजनैर्हिमाद्रिरोतीतिनंस्यानैर्माधवसूरिणा
पिगादितं ग्राह्यापरेतिस्फुटं ॥ ५८ ॥ विद्धैकादशीकायदापरादि
नेपिस्यात्स्वह्नप्राप्ततीकिंचिन्मात्रमप्योप्रयातिविरति प्रागेव
सूर्योदयात् ॥ द्वादशपुनस्तत्सदोत्तरदिने श्रीविष्णुसायुज्य
कामानां स्याद्धि हिरण्यक्तनक्षामिनरामोदापयति छेत्स्यसा ॥ ५९ ॥

दपि॰

विद्धैकादशिकायदापरदिनेपिस्यात्स्वल्पासतीकिंचिन्मात्रमप्यौत्र
योदशातिथ्यौस्सूर्योदयस्पृशापितौ॥तौध्रुवंद्वादशिकातदोत्तरदिने
सर्वैरपिकुर्युर्व्रतंहेमाद्रिर्निजयादमाधवमतेसंन्यासिनामेवसा
॥६०॥विद्धैकादशिकायदापरदिनेसूर्योदयस्पृशापितौतौध्रुवंकिं
चित्त्रयोदशातिथावल्पापिचेद्द्वादशीग्राह्यायासायस्तत्राखिलैर
पिजनैर्हेमाद्रिरपिज्ञातिरितिग्राह्यासाश्रयमेतिमाधवमतंस्मार्त्तैःपर
वैष्णवैः॥विद्धैकादशिकायदापरदिनेप्रागेवसूर्योदयात्संप्राप्तावि
५० रतिंत्रयोदशातिथौसूर्योदयात्पूर्वकैः॥द्वादश्यन्तमिताद्दिने
वकाप्यितासैकायदापरादिनेप्रागेवसूर्योदयादेकादशीनोनरैः
हेमाद्रिप्रमुखैरमानिरपंयमत्रवक्तौविपश्चिज्जनैः॥६१॥विद्धैका

तिथि
२०

दशिकायदापराह्ने प्रागेव सूर्योदयात्संप्राप्ता विरतिं त्रयोदशी निर्ण०
तिथ्योः सूर्योदयव्यापिनी ॥ तो द्वे द्वादशीकात्तदाऽस्तत्रवतां मे
द्वादश्यां वितीयचोत्तरा श्वस्ताः पूर्वेत एव संतरनत्मैर्ग्राह्या इति हेमाद्रयः
॥ माधवमते तु सा सर्वेषां पूर्वेव तोत्तरा ॥ ६२ ॥ विद्धैकादशीका
यदापरस्मिन् सूर्योदयव्यापिनी तो द्वे द्वादशी का त्रयोदशी ति
थौ सूर्योदयव्यापिनी ॥ तो द्वे प्रागप्यवार वेकू दयतः प्राप्तास
माप्रतिदामोदावे एकौ पितापरद्वादिवसे पूर्वैतर या स्मृता ॥ ६३
॥ माधवस्त्वाह सर्वेषां पूर्वास्तितोत्तरा मता ॥ ॥ उक्तोयं निर्ण
यस्तुल्यः स्मार्त्तवैष्णवयोरपि ॥ ६४ ॥ इदानीं वैष्णवे विशेषो वैष्णवा
नां वैष्णवयोर्द्वयोः ॥ वेधं सूर्योदये स्मार्त्ता विद्धां पिपुरुषं वैष्णवाः

॥६५॥ काम्यव्रतेनत्वप्यासान्नाविधमप्यहणोदये ॥ उपवासव्रतानिषेधो
नक्तादावुपवासवत् ॥६६॥ एकादशीपरिग्राह्यानत्वनक्तस्तुधीतिः
॥ अथैकादशीनिर्णयः ॥ द्वादशीपूर्वविद्धैवव्रतंपुत्रसकलेष्वपि ॥
नक्तैकभक्तकादौतुपूर्वविद्धानिर्णयोमतः ॥६७॥ शुक्लवृद्धिमतीद्वादश्या
ख्याताचंचलातिथिः ॥ शुक्लपक्षेद्वकादश्यांत्वतोन्मीलिनीतिसा
॥६८॥ अरुणोदयएकादश्यात्विताद्वादशीनिशाः ॥ शेषेत्वयोद
शीयुक्ताविःस्पृशानांमतःस्मृता ॥६९॥ शुद्धाधिकेयदादशीपूर्णि
मपक्षवर्द्धिनी ॥ पुष्ययुक्ताजयाप्रोक्ताविजयाश्रवणान्विता ॥७०
॥ पुनर्वसुयुतानाम्नाजयंतीद्वादशीस्मृता ॥ रोहिणीसहितासा
नकापितापापनाशिता ॥७१॥ द्वादश्यांस्यादिमात्रियाउपवासे

तिथि महाफलाः ॥ एवौकानिर्णयो द्वादश्यामेवैकादशीव्रतं ॥ ७२ ॥ यदा प्राप्तं निर्णं॰
२१ तदा सिध्येत्प्रसंगात् द्वादशीव्रतात् ॥ यदाभिन्नतमा प्राप्ते द्वादश्येका
दशीव्रते ॥ ७३ ॥ उपवासद्वयं प्रोक्तः कुर्यान्नैव स दोषभाक् ॥ एका
दश्यामेकभक्तमसमर्थः समाचरेत् ॥ ७४ ॥ द्वादश्यामुपवासं तु र
कुर्यादेवं व्यवस्थितिः ॥ नभस्ये द्वादशी शुक्ला श्रवणेन समन्विता
॥ ७५ ॥ श्रवणद्वादशी ज्ञेया सोपवासे महाफला ॥ अत्यल्पश्रव
णेनापि युक्ता सा फलदा स्मृता ॥ ७६ ॥ संकल्पः प्रातरेव स्याद्बुधसा
नीवद्धास्यते ॥ उपवासद्वयं प्राक् कुर्याद्वापि संयुतः ॥ ७७ ॥ अ
शक्तो स्वाकृतैकादशीव्रत्येकादशीदिने ॥ उपवासद्वयं प्राक्तु प्रकु
र्वीत द्वादश्यां विष्णुपूजकः ॥ ७८ ॥ एकभक्तं प्रकुर्वीत नैवं स दोष

भागभवेत ॥ यदैकस्मिन्नहोरात्रेद्वादशीश्रवणान्विता ॥ ७९ ॥ एकाद
शीनदायोगोविष्णुश्रृंखलसंज्ञकः ॥ व्रतद्वयंतत्रवा पृथगेका
दश्युपवासतः ॥ ८० ॥ एकादश्येवसंयुक्ताश्रवणेनतु यदाभवेत्
॥ तस्यामेवसदाकार्यश्रवणद्वादशीव्रतं ॥ ८१ ॥ द्वादश्युपोष्य
नद्वयोरपारणंभवेत् ॥ प्राक्कल्पस्यादशाकस्यातिष्यंतमेवसाभ
वेत् ॥ ८२ ॥ कृष्णपक्षमहाद्वादशीनिर्णयः ॥ शुक्लात्रयोदशीपूर्वापरादिस्याद
राह्नगा ॥ नोवेस्यापिपरा कृष्णजरैव प्रपास्यते ॥ ८३ ॥ परे पूर्वेत्रिमुहूर्तानोवेत्सा
वी: पिप्रव्यमामता ॥ कामव्रतेनसर्वापि पूर्वैवोपोष्यएगादिके ॥ ८४ ॥ इतित्रयोदशीनिर्णयः
४४ पदावयगनाहूर्वीयादिस्यादपराह्नगा ॥ चतुर्दशीनवघ्नतापराहस्पर्शिनी ॥
८५ ॥ उदयेत्रिमुहूर्तानथाह्यानव्रतेतुसा ॥ साराविव्यापिनीग्राह्यासैवसर्वदा

त्रिधी
२२

मासगा ॥८६॥ हेमाद्रिकपवासस्तुपरासहैतिसंज्ञगौ ॥ अथ शिवरात्रिनि- त्रि०

र्णयः ॥ शिवरात्रिरितिख्याता माघकृष्णचतुर्दश्यां तस्यां माघेयोगीशः

षोऽस्यपूजोपवासजागरैरर्चयेत्तु ॥ रात्रिमध्यप्रहरयोर्व्याप्तघटिका-

द्वयं ॥८८॥ तिथ्यैष्योत्तमयाह्नं प्रदोषव्याप्तिमुहूर्त्तकैः ॥ दिनद्वये प्रदो-

षस्यव्याप्तिर्नीपूर्वतस्मृता ॥८९॥ पूर्वत्रैवप्रदोषस्यव्याप्तिर्व्याप्त्याद्वि-

मानता ॥ तिथ्योःप्यव्याप्तिपूर्वैद्युःपरत्रैवप्रदोषगा ॥९०॥ त्यामिदंवा

परत्रैवमध्यरात्रप्रदोषगा ॥ तदापरत्रैवग्राह्याशिवरात्रिरितिस्थि-

तिः ॥९१॥ परत्रैवप्रदोषस्यव्याप्तिर्नीदिवसद्वयं ॥ तिथ्योःप्यगा-

पिपूर्वैचैत्याहुर्हेमाद्रिसूरयः ॥९२॥ माधवस्त्वाहपूर्वैवग्राह्यापदेज्या

हतस्मृतिः ॥ शिवरात्रिव्रतंमाघमात्याकृष्णचतुर्दशी ॥ तामिच्छा

व्याप्तिर्यस्य सा ग्राह्या हस्तौ बोद्धिन इयं ॥ व्याधिको मलविनिर्णय मासा
स्येष्वैव सेव्यते ॥ ८४ ॥ [illegible] ॥ रात्रावपि च मुहूर्तेषु पण्य
नैते चैव पारयेत् ॥ सक्तो मध्ये निशायामेधीना तस्यैव प्रान्तरे वत ॥ ८५
॥ माघवत्त्वा हसर्वा पिन रात्रौ पारणं चरेत् ॥ [illegible] किन्तु व्रयाम
मोवाक चैति प्यरे तोभवित्तदा ॥ ८६ ॥ व्यपे दोतान्य प्यासर्वः प्रा
तरेवाहि पारयेत् ॥ इति शिवरात्रि निर्णयः ॥ एवं विज्ञेत मार
विरोव्रत माधुर्णी भेस्मते ॥ भूतान्या पदयात महाशिवे चेत व्रावि
त्रे परे ॥ व्रतान्तरे पुसवि विषु परे विद्धे सदा मते ॥ ८८ ॥ इति दर्शपौर्ण
मावास्यपो निर्णयः ॥ अथ पर्वनिर्णयः ॥ पर्वसंपत्त्वा हितिः
प्रातः प्रातरितिश्च पदतो ॥ कर्तव्यात्तत्र मूलायां पदतना वुदय

तिथि २३ ध्रुवे:॥९९॥ प्रागारंभो यतेः कार्यः कस्मायामादयं तत्परं ॥ पूर्वाह्ण निर्धा
१७३ रयेत्स्वतिथिर्यः पूर्वं पर्वणि ॥१००॥ खंडे वाजसनेय्योपि द्वि
तीयं कल्पमुत्तमं ॥ पूर्वोक्तोदितपूर्वं परोत्तरा द्योपराह्णिकः ॥१॥
पूर्वापराह्णयोः संधिर्भवेच्चेत्तदा तु कल्प्यते ॥ प्रतिपद्यपराह्णे
यमोगतिर्द्विपर्वणि ॥२॥ पर्वप्रतिपदोः संधिर्यदा तदा तु
सा स्मृतः ॥ पर्वप्रतिपदोः संधिः परान्हे पर्वणि स्थिते ॥३॥ अन्वा
धानस्य संधिः स्याः पूर्वदिने स्मृता ॥ पर्वप्रतिपदोः संधावपरा
ह्णे विचेन ॥४॥ प्रातः पूर्वाह्णे पर्व चतुर्थ्यांशः परेदिने ॥ स्वतीयां
शः प्रतिपदः प्रातः संधिर्दिने तदा ॥ ५ः संधिदिनात्पूर्वदिने चान्विति
विष्यते ॥ पूर्णिमा प्रतिपत्संधिः सगवावर्त्तनात्परे ॥५८॥ चेत्स्यात्तत्र हि तौ ५

यागस्य तद्दिने स्यादनुष्ठितिः ॥ विकल्पो नोत्यपन्ने तु पूर्वस्यामुत्तरस्यां क्ष्यानुष्ठि
तिः ॥ ७ ॥ प्रातः पूर्वदिने पर्वस्तृतीयांशापवेद्दिने ॥ चतुर्थांशे प्रति
पदो प्रातः संधिदिने जपः ॥ ८ ॥ इष्टिः संधिदिनात्पूर्वदिने न्यायात्सिद्धि
ध्यते ॥ इत्येषा चतुर्दशी पर्वपदात्पोवर्तिरवेः ॥ ९ ॥ सूत्रात्पूर्व
द्वितीयादिति त्येवं राप्तिकं दायः ॥ अमावास्यादिने पूर्णमा
तैव्याप्तिरिष्यते ॥ १० ॥ आरंभोपि पर्वप्राप्तश्रावे पर्व विधिमात्रं
के ॥ किं पर्वकालं विरस्यापि तत्र ध्येसंधे स्तत्रसं ॥ पर्वतावद्वकुर्वी
त समाप्ति तु पर्वणि ॥ पूर्वाह्णे वाप्यमध्याह्णे पर्वप्राप्ति पदो यदा
५१ १२ ॥ संधिः दिने यागो न्वाध्यानं प्रागदिने भवेत् ॥ रात्रौ स्वप्नवसं
धौवेवं न्हदशानवाहिने ॥ १३ ॥ मोहादिष्टि प्रकुर्वीत तदामाद्योपसं

त्रिप्र. नये ॥ होमेथ्या हृतिभिः कृत्वा दद्याद्दद्धं द्विजातये ॥ २४ ॥ कृत्वा निर्ण
२४ हि तिथिर्वा यस्ततोपि वा स्यात्सदापि सं घो विसेनतस्या क ॥ अथि
तथ्यं घो द्विवस्यान्य देशु पक्षेत्पद्याति : षट् घटिका निका स्यात् ॥ २५
॥ नवेत्परत्र प्रतिपन्मुखे चैन्य यान्विता ॥ तर्हि द्वितीय संघे ॥ अथि
र्विधेयान्त दनुष्ठितैः प्राग्दिने स्नात्वा हृतिरत्र वेष्यो ॥ २६ ॥ प्र
परत्र प्रतिपाद्वद्य्रा संती मुहूर्त्त त्रितयान्विता स्यात् ॥ तदाय
ज्ञिः पूर्वतः कार्यात्वा घाते स्मात्स पर्यदिने स्यात् ॥ २७ ॥ इ
ष्टेः मान्या हिवैरष्टाः पूर्ववत्स्यात्पूर्णिमि ॥ एवं वत्सप्रतिपन्नव्याः पू
र्णिपर्व्वणीति निर्णयः ॥ २८ ॥ अथ पर्वविकृतिनिर्णयः ॥ पक्षादि
विकृतिः पूर्णिपर्वरीयत्वाहितेष्टा ॥ कर्त्तव्याहितिपक्षादिहिष्टेः

त्वा

स्यात्सातिथिःपञ्चिते ॥ १९ ॥ मध्यान्हादूर्ध्वतिःपर्वविरतौतद्दिनेभवेत्
॥ पश्चाद्दिविकृतिःपूर्वतातोन्वाहितिरिष्यते ॥ २० ॥ अर्धप्रकृतौ
भूत्वान्तुकुर्यात्परदिनेनतः ॥ पूर्वमावर्त्तनाहंसंधौवाद्दिनेप्रथमाद
मेपाडौ ॥ २१ ॥ पश्चाद्दिविकृतिःपश्चात्तकर्त्तव्यान्वाहितिस्तन ॥
॥ पूर्वेत्रदिवसेकार्योयेवपात्त्वव्यवास्थितिः ॥ २२ ॥ कर्त्तव्याग्रहणाधि
ल्लदर्शेष्टिःसमनन्तरं ॥ पौर्णमासेष्टिनपूर्वेद्युपूर्वाह्नेपर्वसंधिषु ॥
॥ २३ ॥ तत्रकालविधानंतुविप्रोयानात्तुनिर्णये ॥ उक्तोत्रैयोविप्रो
वेरण्याविधानंयास्तुह्यपते ॥ २४ ॥ कालस्यतत्रऽस्तस्तोयत्तत्रविद
धनुस्मरन्तः ॥ इतिपर्वनिर्णयः ॥ अथोपाकर्मनिर्णयः ॥ तत्र
श्रावण्यांपौर्णमास्यांस्यान्नक्षत्रेवापिधिमस्तुप्रमे ॥ संक्रान्तिग्रहहीने

त्रिपि तायामुपाकर्म यजुर्विदां ॥२५॥ प्रादिष्टं वैवस्वर्क्षं व्यामुपाक्रतो नसा निर्ण०
२५ त्रदा ॥ स्यान्नहस्ते वैकृ सर्वेषामुपाकर्म यजुर्विदां ॥२६॥ परत्रैव
हस्तर्क्षे व्यापिनी चेभ्यतेवसा ॥ वेदोपाकरणे प्राप्ते कुलीरे संक्रमे रवि
याज्ञुषैः ॥२७॥ उभयत्रापि वैषम्ये यान्ति हस्तर्क्षं संयुतिरिति यदि ॥ ग्र
पा हाधिक्ये तानिर्णयायाहुरिमो [illegible] हस्ते भवेत्तु ॥२८॥ उभयत्रापि
साम्येन हस्तर्क्षं व्यापुयापुदा ॥ यदा वा तो भयत्रापि हस्तर्क्षं व्या
पिनी तिथिः ॥२९॥ तैत्तिरीयैः पूर्वा कार्या हस्ते युक्ता याज्ञुषैः
॥ श्रावणं कर्म सर्वेषां पूर्वं विज्ञेयं सर्वदा ॥३०॥ श्रावण्यां पौर्णमास्यां तु
कौत्सो प्रोक्तोऽपि श्रावणी भूत्वा पंचम्यां कार्या वाजसनेयिभिः ॥३१॥
ताद्दिन्न याज्ञुषैर्भाद्रपौर्णमास्यामुपाकृतिः ॥ बौधायनीयैः दर्वीकाय

वायापाविपूर्णिमा ॥ २३ ॥ अथ यत्प्रश्नवादेवेन श्रावणामातिक्रमेण बोध ॥
नदा भाद्रे सितापंचम्यपवा पौर्णिमासमा ॥ २४ ॥ उपाकर्मणि ॥ स
र्वेषां स्यायजुः प्राशवितां नराणां ॥ तिथ्यौ पंचमी पूर्वाह्णव्यापिनी ग्राह्य
मीयजु ॥ २४ ॥ उभयत्रापि त्विह्युप्ति स्यात्पंतातो भयत्रवा ॥ तथा
पि: सर्वथापि कापि परा स्वैर्भक्ते याजुषे: ॥ २५ ॥ श्रावणी वादि ति
थियां मा पुराणा ओ पूर्णिमा ॥ पूर्वाह्णव्यापिनी चेन्न स्यात्स्यपवाहि
परा मता ॥ २६ ॥ उपाकर्माणि सर्वेषां यजुर्वेद विदां नृणां ॥ विभा
ष्टिमहायवाचार्यसंमत्या वाचितः स्वयं ॥ २७ ॥ इति श्रीमहामहोप
ध्यायपाशिश्रीमन्नारायणसुततनयरामदेवविरचितायां तिथिनिर्णयदी
५६ पिकायां प्रकाशः ॥ समाप्तश्चायं तिथिनिर्णयः समाप्तः ॥ संवत्

तिथि
५६

४०

१९८९ चैत्रवदि ७ गुरुवासरे ॥ ॥ निर्ण०

नवरात्रमध्ये अष्टम्यां होमोपवासादीति एकः पक्षः नवम्यामित्यपरः
॥ अष्टम्यामारंभः नवम्यां समाप्तिः इत्यन्यः ॥ व्यवस्था यथाचारा
त् ॥ अष्टमी च नवमी विद्धा नवमी चाष्टमीविद्धा ॥ अष्टमी नवमी
युक्ता नवमी चाष्टमीयुता ॥ उमामाहेश्वरो योगः शिवशक्तिमहो
त्सवे ॥ सप्तमीविद्धा तां तिथिं त्यजेत् ॥ प्रतिपदमारभ्य नवमीपर्यं
तं उपोषणं इत्येवं विधे दशम्यां पारणं नायुक्तं नवम्यामेव पारणं समा
चारः सम्प्रदायप्रसिद्धः ॥ चतुर्थरात्रौ दिवा वा होमस्तु कार्यः तत्र समाचा
रात् ॥ मूलेनावाहयेद्देवीं श्रवणेन विसर्जयेदिति वचनं सकलस्व
पापोपदेशवशात् न्याय्यं दशम्यां पारणं वादितत्तु नवमीव ना

येवपारणा ॥ अन्य — — — नवम्युत्तारदा: दशम्यामभिषेकच तत्र चादेश
विसर्जयेदिति दशम्यामभिषेक: नवम्यामपिबहूनामभिषेक ॥ इति
— — — ॥ संयोगोक्तिविवक्षायांनित्यंयोगेनिषायते ॥ अमान्तिदाप्र
शंसात्तुभवंतिमनुवादपत्ति ॥ १ ॥ चांद्र: संवत्सर: चैत्र शुक्ल प्राति
पदादि: ॥ फाल्गुनेदशाति: ॥ १ ॥ सौरस्तुमेरवादिमीनांतु ॥ २ ॥ सावन:
षष्ठ्युत्तरशतत्रचाहे रात्रात्मक: ॥ ३ ॥ स्थितश्चो भवेनितिमादित्तोदिवा
कर: ॥ खेचरैस्तत्तन्तयोजलान्यरैर्व्याकिभि: यादितवि धयते न —
घूतजन्मरिपुलाभरवविगच्छ द्रुमा: शुभफलप्रद स्तदास्यात्म जा
स्मत्तिवं चुचमगै विधयतेरविबुधैर्यदिग्रहै: ॥ विक्रमायरिउग
शुभ: कुज: स्यात्त दान्यसुत चमगै: रवगै: ॥ चैत्र विह इनस्तन्तुर

तिथि
२२
२४

ध्यतो किंनु धर्मवृत्तिनानवि द्युते ॥ स्थाणुं प्रातुमुहूर्तिरवं यगः सुभोद्द्सद ति॰णि॰
नुरवल्लाविधं च्यातेयदा ॥ आत्मजन्नितय ॥ आघनैर्भनु प्रात्यगौर्वि
विघुभिनमध्वरैः ॥ स्व — धर्मनन्नयप्कनान्तोनाकनायक प्रुरोहितःसु प्रि॰ १
मः ॥ रिष्वर क्रखजलात्रिगैर्यदावि घ्यनेगगनचारिभिर्नहि आस्तुना
स्मनतपोव्ययायगोवि हत्वा स्कुजिदप्तोभवः स्मृतः ॥ नैचेतात्क्त
ननुकर्म धर्मचीलाभवैवरि सूक्ष्मजस्थरेक्चवरैः ॥ देसत्रे यावद्द्हीपंच
यमपंचना ह्यपाह्नः प्रहरं सार्धमध्याह्नः प्रहरं नप्या ॥ आन्त्यादपराह्नः
पराह्नः सायाह्नस्तुततः परः ॥ १ मुहूर्तात्रिविभवं प्रातस्तावानेवतु
संगवः ॥ मध्याह्नः त्रिमुहूर्तः स्यादपराह्णोपि तादृशः ॥ सायाह्नस्त्रि
मुहूर्तस्तु सर्वधर्मबहिष्कृतः ॥ २ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीरस्तु

१ – सत्वीदे – – का – निरूपा
२ मलमासे यौवार्यान – का।११२कामनवौर्व देवा
३ सामान्यतिथिनिर्णय:।५८ संधमका ज = दे
४ एकभक्तकाल:।५६ स – अवरूत्थिति।५ नदवदेवता
५ नक्तकाल: ।५० चत:पयसेवा पूजाकाल:
६ नक्तोपवासका।५१ कालविशेष ११ प वित्र
७ जन्माष्टमीकाल।५२ नदीरजस्वला = मनुलोके अन्यथा
८ एकादशीका।५३ न्यध्व – सागरस्पर्शकाल:। योगदेवपूजाकाल
९ शिवरात्रिका।५४ स्नानकाल: ११६ शिवपवित्रादे
१० पर्वकाल।५५ उष्णोदकस्नानकाल:।पूजाकाल:।
११ ग्रहणकाल – आमलकस्नानकाल ११७ विष्णुपवित्रा
उपाकर्म ५७ तिलस्नानकाल:।११८ मधदमनकाल।शोभनकाल:।
१२ उत्सर्जनका।५८ अभ्यंग:११९ क्षौरविशेषव्यविशेष
१३ संक्रांतिका।५९ तैलाभ्यंग:।१२० रात्र्यादिपुष्पकाल:।
६० तिलतैले १२१ हेडकर्मकाल:।
१४ अमावास्याश्राद्ध।६१ पुन।११२ वस्त्रादिकर्मकाल:।
१५ अष्टकाका।।
१७ वृद्धिश्राद्धका।६२ मु संवत्।१२३ विष्णुप्रायनादिका०
१८ कृष्णपक्षश्रा।६३ न्तवलोभनो १२४ नामकीर्तनका०
१९ भाद्रपदापरपक्षश्राद्ध।६४ सीमंत।१२५ दोलका०
२० चतुर्दशीश्राद्धका० ६५ नामकरण ४ जातकर्म: प्रीतिकौमारि
(का०।श्रीयैनम:
२१ नयमादया।६६ नि:क्रमण।
२२ काम्या।
२३ सामान्यत: श्राद्धतिथि।।७० अन्नप्राशनं
२४ प्रेतश्राद्धेषु नवश्राद्धकाल:।७९ कर्णवेध:
२५ षोडशश्राद्धकाल:।८० चूडाकरणं।
२६ सपिंडीकरणकाल:।८१ चूडाकर्मनिषेध:।
२७ नयाहनिर्णय:।८२ विद्यारंभकाल:।
२८ नयाहदैपनिर्णय:।८३ उपनयनकाल:।
२९ नयाहत्रमनेति।८४ गलग्रह:
३० मघाश्राद्ध ।८५ उपनयनगौणकाल:
३१ [illegible]मा तेषु श्राद्धकाल:।८६ अनध्यायनिर्णय
३२ पर्वाद्यादिकालविभाग: – ८७ सकाः।
३३ श्राद्धविशेषे [illegible]त्रास्यादिविभाग:।८८ सोपपदा

४ ग्रासप्राशनिषिद्धकालः ।। ८९ कृष्णादशा ।
५ प्रेतक्रियासनिषिद्धकालः । ९० गोदानकर्मकालः ।
६ प्रतिनिमित्त श्राद्धभेदः । ९१ ब्रह्मचर्यविधिकालः ।
७ काले श्राद्धानुष्ठानं । ९२ समावर्तनं ।
८ वैश्वदेवादिकालः । ९३ आश्रमकालः ।
९ नित्यश्राद्धकालः । ९४ विवाह
१० प्रतिपदाद्यमावास्यान्ततिथिफल । ९५ उद्वाहसंबंधिका
११ नक्षत्रतिथिनिर्णयः । ९६ परिणेयकन्याकालः ।
१२ ...श्राद्धधर्माः । ९७ देयकन्याकालः ।
१३ पुरगमनेन वर्ज्यानि । ९८ स्वयंवरकालः ।
१४ कालिवर्ज्यानि । ९९ द्वितीयाश्रमस्वीकारकालः ।
१५ मासादयः । १०० अग्निहोत्रस्वीकारकालः ।
१६ कन्यादयः । १०१ अग्निहोत्रहोमकालः ।
१७ प्रकीर्णपुरश्चरणकालः । १०२ गृहप्रवेशकालः ।
१८ नैमित्तिकः सदक्षिणप्रायश्चित्तकालः । १०३ सामान्यप्रतिष्ठा
१९ तिथिविशेषवर्ज्यानि । १०४ शिवप्रतिष्ठाकालः
२० पर्वान्तिर्षेधः । १०५ विष्णुप्रतिष्ठाकालः ।
२१ पर्ववर्ज्यानि । १०६ देव्यादिप्रतिष्ठाकालः ।
२२ कालविशेषकृत्यानि । १०७ वाप्यादिप्रतिष्ठा
२३ क्षौरनिषिद्धकालः । १०८ नानादेवतादीकालः
२४ स्नानादिनिषिद्धकालः । १०९ विष्णुदीक्षाकालः ।
२५ मांसवर्जनकालः । ११० वैष्णवमन्त्रादिदेव...
२६ अध्यापनानिषिद्धकालः । १११ ---
२७ --------------------- ११२

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

इति तिथिनिर्णयमूल समाप्तम्